

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ PRAVIENIŠKIŲ PATAISOS NAMUS-ATVIRĄJĄ KOLONIJĄ IR KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS

2022-07-25 Nr. 4D-2022/1-440
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2022-04-25 gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas arba pareiškėjas) skundą dėl Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos (toliau vadinama – PPN-AK) ir Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama – ir Kalėjimų departamentas arba KD) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su galimai netinkamu kreipimusi nagrinėjimu bei nereagavimu į bado akcijos paskelbimą (toliau vadinama – Skundas).

2. Skunde, be kitų aplinkybių, Pareiškėjas rašo:

„[...] 2022-03-28 pateikiau prašymą PPN-AK (Nr. 70(4)-611 direktoriaus vardu, kad būtų leista naudotis savo asmeniniu kompiuteriu. 2022-04-07 man pateiktame atsakyme (Nr. 7-1783) mano prašymą buvo atsisakyta tenkinti.

2022-04-18 atsakymą (Nr. 7-1783) nustatyta tvarka apskundžiau Kalėjimų departamentui prie LR Teisingumo ministerijos.

Pravieniškių PN 1 sektoriaus administracija svarstydamą mano prašymą akivaizdžiai neįsigilino į prašymo esmę, o tiesiog šabloniškai atsisakė jį tenkinti.[...].

Nei vienoje kitoje įkalinimo įstaigoje tokios problemos nėra, kad administracija paimtų kompiuterį su baudžiamąja byla ir neleistų ruošti teismui. [...] pagal galiojančius teisės aktus aš turiu teisę dirbti su savo baudžiamąja byla naudodamas savo asmeninį kompiuterį net būdamas ir paprastojėje grupėje.

[...]

Bado akciją dėl administracijos veiksmų paskelbiau 2022-04-13 ir dar nė karto nebuvau nuvestas į med. dalį patikrinti sveikatos.[...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

3. Pareiškėjas Seimo kontrolierės prašo ištirti jo Skundo aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Nustatytos tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierė, gavusi Pareiškėjo skundą, 2022-05-03 raštu Nr. 4D-2022/1-440/3D-2440 kreipėsi į PPN-AK administraciją, prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

Seimo kontrolierių įstaigoje 2022-05-25 gautas PPN-AK administracijos 2022-05-24

raštas Nr. 14-7115; rašte ir jo prieduose nurodoma:

4.1. „[...] Nuteistasis kreipėsi su prašymu Nr. 70(4)-411, kuris buvo registruotas ir pateiktas atsakymas į jį.“;

4.2. „Pažymime, kad nuteistajam X paskelbus bado akciją t. y. atsisakius Įstaigos valgykloje gaminamo maisto, Įstaigos *[Pravieniškųjų pataisos namai – atviroji kolonija]* administracija nuteistąjį įspėjo, jog jo atžvilgiu gali atlikti veiksmus numatytus Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 118 str. „Pataisos įstaigų administracijos veiksmai nuteistųjų badavimo, atsisakymo dirbti ar vykdyti kitus administracijos įsakymus ir nurodymus atveju“. Taip pat buvo įspėtas, kad nuteistojo veiksmai paskelbus bado akciją yra neteisėti, todėl nuteistojo atžvilgiu gali būti taikoma drausminė atsakomybė. Be to, atsižvelgiant į neigiamas badavimo pasekmes jo sveikatai, jam buvo rekomenduojama badavimą nutraukti. [...]“.

4.3. Seimo kontrolieriui pateikta PPN-AK administracijos 2022-04-07 pateikto atsakymo Pareiškėjui Nr. 7-1783, kopija, kurioje atsakoma į prašymą leisti naudotis asmeniniu kompiuteriu.

5. Seimo kontrolierė, gavusi Pareiškėjo Skundą, 2022-05-03 raštu Nr. 4D-2022/1-440/3D-992 kreipėsi į KD administraciją, prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

Seimo kontrolierių įstaigoje 2022-05-16 gautas KD administracijos 2022-05-13 raštas Nr. 1S-1820, rašte ir jo prieduose nurodoma:

5.1. „Atsakydami į 2022-05-03 raštą Nr. 4D-2022/1-440/3D-992 informuojame, kad Kalėjimų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – Kalėjimų departamentas) 2022-04-28 gautas X 2022-04-18 skundas dėl Pravieniškųjų pataisos namų-atvirosios kolonijos administracijos 2022-04-07 pateikto atsakymo (Nr. 7-1783, kopija pridedama) į prašymą leisti naudotis asmeniniu kompiuteriu. Tačiau atsakymas į minėtą skundą dar nėra parengtas. Todėl negalime jo pateikti.[...]“;

5.2. 2022-06-29 papildomai gautas KD administracijos 2022-06-13 raštas Nr. 2S-1632 (atsakymas į Pareiškėjo skundą) adresuotas Pareiškėjui, kuriame nurodoma:

„[...] 2022-04-28 gavo Jūsų 2022-04-18 skundą, kuriuo skundžiate Pravieniškųjų pataisos namų-atvirosios kolonijos (toliau - Pravieniškųjų PN-AK) 2022-04-07 raštą Nr. 7-1783, kuriuo atsisakyta Jums suteikti teisę pasinaudoti asmeniniu kompiuteriu iki 8 val., nes turite pasiruošti baudžiamosios bylos nagrinėjimui, bei mokinatės programavimo. Todėl prašote panaikinti skundžiamą raštą ir suteikti galimybę pasinaudoti asmeniniu kompiuteriu iki 8 val.

[...]

Susipažinus su Jūsų skundu susijusia dokumentine medžiaga ir Jūsų skunde išdėstytais aplinkybėmis nustatyta, kad skundžiamu Pravieniškųjų PN-AK 2022-04-07 raštu Nr. 7-1783 buvote informuotas, kad atsižvelgiant į tai, kad „šiuo metu paskirtą laisvės atėmimo bausmę atliekate paprastosios grupės sąlygomis, vadovaujantis BVK 73 str. bei 92 str. 1 d. 2 p. nuostatomis, asmenys, laisvės atėmimo bausmę atliekantys paprastosios grupės sąlygomis, asmeniniu kompiuteriu naudotis neturi teisės. Siekiant užtikrinti Jūsų teisę susipažinti su baudžiamosios bylos medžiaga, Jums yra sudarytos galimybės naudotis kompiuterizuota nuteistųjų prieiga bendrose patalpose. Tam turite kreiptis į įstaigos administraciją su prašymu sudaryti galimybę susipažinti su suskaitmeninta bylos medžiaga“.

Pravieniškųjų PN-AK administracija įvertinusi asmeninių kompiuterių naudojimo teisinį reglamentavimą bei aplinkybę, kad Jums yra sudarytos galimybės naudotis kompiuterizuota nuteistųjų prieiga bendrose patalpose, Jūsų prašymo netenkino.

Kartu pažymėjo, kad programavimo mokymasis nėra priežastis sudaryti galimybę naudotis asmeniniu kompiuteriu.

Kalėjimų departamento vertinimu, Pravieniškųjų PN-AK 2022-04-07 raštas Nr. 7-1783 pateiktas nepažeidžiant Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 10 str. nustatytų reikalavimų (Administraciniame sprendime nurodyta: administracinio sprendimo teisinis ir faktinis

pagrindas ir kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės; administracinio sprendimo motyvai; administracinio sprendimo apskundimo tvarka; administracinį sprendimą priėmusio asmens vardas, pavardė ir pareigos). Todėl neturime teisinio pagrindo jį naikinti.

Atkreiptinas dėmesys, kad BVK 92 str. 2 d. įtvirtinta, kad „šio straipsnio 1 dalyje nurodytoms grupėms priskirtiems nuteistiesiems leidžiamų turėti asmeninių daiktų sąrašai nustatomi Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklėse (toliau - Taisyklės) <...>“.[...]. T. y. paprastajai grupei priskirtiems nuteistiesiems, kuriems esate priskirtas ir Jūs, nėra leidžiama įsigyti ir pataisos įstaigoje (tardymo izoliatoriuje) turėti nešiojamąjį kompiuterį.

Atsižvelgiant į anksčiau minėtas aplinkybes laikytina, kad Jūsų skundas yra nepagrįstas.

Kartu pažymėtina, kad skunde minėtų teisių užtikrinimui, Pravieniškių PN-AK administracija Jums sudaro galimybę pasinaudoti kompiuterizuota nuteistųjų prieiga bendrose patalpose.[...].“

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

6. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama – BVK):

- 85 straipsnis „Paprastajai grupei priskirtų nuteistųjų laikymo sąlygos“ – „1. Paprastajai grupei priskirti nuteistieji turi teisę: 1) įsigyti šio Kodekso 92 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytų asmeninių daiktų“;

92 straipsnis. *Nuteistųjų teisė pataisos įstaigoje turėti asmeninių daiktų* – „1. Nuteistieji turi teisę turėti šiuos asmeninius daiktus: [...]; 2) paprastajai grupei priskirti nuteistieji – maisto produktus (išskyrus maisto produktus, kuriuos prieš vartojimą būtina termiškai apdoroti), laikraščius, žurnalus, knygas, drabužius, avalynę, patalynę (išskyrus antklodę, čiužinį ir pagalvę), laikrodžius, pagamintus ne iš brangiųjų metalų, barzdaskutę, higienos ir kanceliarijos reikmenis ir kitus daiktus; [...]; 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytoms grupėms priskirtiems nuteistiesiems leidžiamų turėti asmeninių daiktų sąrašai nustatomi Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklėse.[...].“;

118 straipsnis „Pataisos įstaigų administracijos veiksmai nuteistųjų badavimo, atsisakymo dirbti ar vykdyti kitus administracijos įsakymus ir nurodymus atveju“ – 1. Jeigu nuteistasis ar grupė nuteistųjų paskelbia badavimą, atsisako dirbti ar vykdyti kitus administracijos įsakymus ir nurodymus, pataisos įstaigos direktorius arba jį pavaduojantis pareigūnas, o poilsio ir švenčių dienomis – ir pataisos įstaigos direktoriaus įgaliotas pareigūnas privalo nedelsdamas išsiaiškinti badavimo, atsisakymo dirbti ar vykdyti kitus administracijos įsakymus ir nurodymus priežastis, nuteistųjų reikalavimus ir jų teisėtumą. Pataisos įstaigos direktorius arba jį pavaduojantis pareigūnas, o poilsio ir švenčių dienomis – ir pataisos įstaigos direktoriaus įgaliotas pareigūnas privalo apie tai nedelsdamas pranešti Kalėjimų departamento direktoriui arba jį pavaduojančiam pareigūnui ir imtis įmanomų priemonių teisėtiems nuteistųjų reikalavimams patenkinti. 2. Jeigu nuteistųjų reikalavimai yra neteisėti, pataisos įstaigos direktorius arba jį pavaduojantis, o poilsio ir švenčių dienomis – ir pataisos įstaigos direktoriaus įgaliotas pareigūnas privalo asmeniškai apie tai pranešti nuteistiesiems ir pareikalauti neteisėtus veiksmus nutraukti. Šio nurodymo nevykdantiems nuteistiesiems gali būti skiriamos nuobaudos“;

183 straipsnis. *Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas* – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmės vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. 3. Kalėjimų departamento direktoriaus

veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui.“

7. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama ir – VAI):

3 *straipsnis. Viešojo administravimo principai* – „[...] 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...]; 9) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; 10) proporcingumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo mastas ir jo įgyvendinimo priemonės turi atitikti būtinus ir pagrįstus administravimo tikslus; [...]“;

10 *straipsnis. Administracinių sprendimų priėmimas* – „4. Viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos. Jeigu prašymas ar skundas gautas po darbo valandų, poilsio ar šventės dieną, jo gavimo diena laikoma po jos einanti darbo diena. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą administracinis sprendimas negali būti priimtas, viešojo administravimo subjektas šį terminą gali pratęsti ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Asmeniui apie tokį termino pratęsimą per 5 darbo dienas nuo sprendimo pratęsti terminą priėmimo dienos pranešama raštu ir nurodomos pratęsimo priežastys. 5. Administraciniame sprendime turi būti nurodyta: 1) administracinį sprendimą priėmusio viešojo administravimo subjekto pavadinimas; 2) administracinio sprendimo data; 3) administraciniam sprendimui suteiktas registracijos numeris; 4) atliekamas tvarkomasis veiksmas arba asmenims nustatytos teisės ir (ar) pareigos; 5) administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės; 6) administracinio sprendimo motyvai; 7) administracinio sprendimo apskundimo tvarka, nurodant konkrečią skundą nagrinėjančią instituciją ar įstaigą, skundo padavimo terminą ir teisės aktą, reglamentuojantį apskundimo tvarką; 8) administracinį sprendimą priėmusio asmens vardas, pavardė ir pareigos“;

11 *straipsnis. Prašymų ir skundų administraciniam sprendimui priimti pateikimas ir nagrinėjimas* – „1. Asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles.“

8. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (toliau vadinama ir – Taisyklės):

25 *punktas* – „Prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos“;

35 *punktas* – „Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį: 35.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą – išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.4. į kitus prašymus – atsakoma laisva forma arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys“;

38 *punktas* – „Atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo ar jo atstovas turi būti

informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas. Persiunčiant prašymą ar skundą nagrinėti kitai kompetentingai institucijai ir informuojant apie tai asmenį ar jo atstovą, pranešime asmeniui nurodyti minėtos apskundimo tvarkos nereikia.“

9. Pataisos įstaigų ir tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklių, patvirtintų 2020 m. sausio 21 d. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymu Nr. 1R-25 (Taisyklės):

20 *punktas* – „Lengvajai grupei priskirtiems nuteistiesiems leidžiama įsigyti ir turėti pataisos įstaigoje (tardymo izoliatoriuje): [...]; 20.4.2. nešiojamąjį kompiuterį (vietoje nešiojamojo kompiuterio leidžiama turėti stacionarųjį kompiuterį, jeigu jis įsigytas iki 2016 m. balandžio 1 d.)“;

21 *punktas* – „Paprastajai grupei priskirtiems nuteistiesiems (išskyrus atliekančius Bausmių vykdymo kodekso 142 straipsnio 2 dalyje nurodytą nuobaudą nuteistuosius) leidžiama įsigyti ir pataisos įstaigoje (tardymo izoliatoriuje) turėti Taisyklių 20.1.1–20.1.9, 20.1.12, 20.1.17, 20.2, 20.3, 20.4.1, 20.4.3, 20.4.4, 20.4.6, 20.4.7, 20.4.10 ir 20.5 papunkčiuose nurodytų asmeninių daiktų, taip pat – plaukų džiovintuvą (moterims) ir sausų dribsnių.“

Lietuvos Respublikos teismų praktika

10. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama ir – LVAT) 2014-04-09 aprobuotame Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, nagrinėjant bylas dėl bausmių vykdymo ir kardomojo suėmimo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų viešojo administravimo srityje, apibendrinime yra nurodęs:

„Šio teisinio reguliavimo kontekste teisėjų kolegija pažymėjo, kad Pataisos namai ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Viešojo administravimo įstatymo 3 str. 1 p.) (2012 m. gruodžio 20 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁸²²-3206/2012). Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai, kurie, be kita ko, atitiktų Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje numatytus reikalavimus (2011 m. balandžio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-2876/2011).“

11. LVAT 2016 m. birželio 1 d. praktikos, taikant VAĮ normas, apibendrinime yra nurodęs:

„Atsakingo valdymo (gero administravimo) principas, be kita ko, įtvirtina viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą [...]. Iš gero administravimo principo išplaukia, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus (vykdydamos valdžios funkcijas), privalo dirbti rūpestingai ir atidžiai, veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų. Pagal gero administravimo principą valstybės institucijos turi vykdyti procedūrą nešališkai ir objektyviai [...].“

Tyrimo išvados

12. Skunde Pareiškėjas teigia, kad su 2022-03-28 prašymu Nr. 70(4)-611 dėl leidimo naudotis asmeniniu kompiuteriu kreipėsi į Pravieniškių PN-AK pareigūnus, 2022-04-07 raštu Nr. 7-1783 gavo atsakymą, kuriame leidimas naudotis asmeniniu kompiuteriu neduotas, tuomet Pareiškėjas

2022-04-13 PPN-AK administracijai pateikė pareiškimą dėl bado akcijos paskelbimo į kurį, pasak Pareiškėjo, PPN-AK administracija nereagavo.

13. Nagrinėdami pareiškėjų skundus PPN-AK ir KD, kaip viešojo administravimo subjektai, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis VAI ir viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų. Į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydami visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas.

Viešojo administravimo subjektas yra saistomas gero viešojo administravimo principo, kuriuo įgyvendinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, reikalavimų. Atsakingo valdymo (gero viešojo administravimo) principas įtvirtina viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą, dirbti rūpestingai ir atidžiai, veikti taip, kad administraciniėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų (šios pažymos 11 punktas).

14. Skundo tyrimo metu PPN-AK Seimo kontrolierei pateikė paaiškinimą, jog Pareiškėjui paskelbus bado akciją administracija Pareiškėją įspėjo, jog jo atžvilgiu gali atlikti veiksmus numatytus LR BVK 118 straipsnyje ir buvo rekomenduojama badavimą nutraukti (šios pažymos 4.2. punktas), tačiau PPN-AK administracija Seimo kontrolierei nepateikė duomenų, ar buvo imtasi kitų veiksmų be minėto įspėjimo.

BVK 118 straipsnyje reglamentuota, kad, jeigu nuteistasis paskelbia badavimą, pataisos įstaigos direktorius arba jį pavaduojantis pareigūnas, o poilsio ir švenčių dienomis – ir pataisos įstaigos direktoriaus įgaliotas pareigūnas, privalo nedelsdamas išsiaiškinti badavimo priežastis, nuteistųjų reikalavimus ir jų teisėtumą bei privalo apie tai nedelsdamas pranešti Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriui arba jį pavaduojančiam pareigūnui ir imtis įmanomų priemonių teisėtiems nuteistųjų reikalavimams patenkinti.

Atsižvelgiant į teisinį reglamentavimą bei tai, kokių veiksmų PPN-AK administracija ėmėsi, Seimo kontrolierei kyla pagrįstų abejonų, ar PPN-AK tinkamai reagavo į Pareiškėjo bado akcijos paskelbimą. Pažymėtina, kad PPN-AK administracija Seimo kontrolierei nepateikė duomenų apie tai, ar Kalėjimų departamentas buvo informuotas apie Pareiškėjo badavimą, taip pat nepateikė duomenų, jog išsiaiškino badavimo priežastis ar nustatė, kad Pareiškėjo reikalavimai yra neteisėti, kaip to reikalauja teisės aktai, todėl darytina išvada, kad PPN-AK pareigūnai, nesivadovaudami BVK 118 straipsnio nuostatomis, veikė netinkamai. Konstatuotina, jog Skundas, kiek tai susiję su PPN-AK pareigūnų veiksmais (neveikimu) netinkamai reaguojant į badavimo paskelbimą, pripažįstamas pagrįstu.

15. Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą (šios pažymos 6 ir 9 punktai) paprastajai grupei priskirti nuteistieji turi teisę turėti maisto produktus (išskyrus maisto produktus, kuriuos prieš vartojimą būtina termiškai apdoroti), laikraščius, žurnalus, knygas, drabužius, avalynę, patalynę (išskyrus antklodę, čiužinį ir pagalvę), laikrodžius, pagamintus ne iš brangiųjų metalų, barzdaskutę, higienos ir kanceliarijos reikmenis ir kitus daiktus, nustatytus Taisyklėse, tačiau jiems neleidžiama turėti nešiojamojo kompiuterio. Jį turėti leidžiama tik nuteistiesiems, paskirtiems į lengvąją grupę.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas yra paskirtas į paprastąją grupę, o tai reiškia, kad pagal nustatytą teisinį reglamentavimą jam nėra leidžiama naudotis nešiojamuoju kompiuteriu. PPN-AK pareigūnai tai raštu paaiškino ir Pareiškėjui (šios pažymos 5.2 punktas).

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjui buvo sudaryta galimybė naudotis kompiuterizuota nuteistųjų prieiga bendroje patalpose, tam Pareiškėjas turi kreiptis į įstaigos administraciją su prašymu sudaryti galimybę susipažinti su suskaitmeninta bylos medžiaga.

Apibendrinant konstatuotina, kad PPN-AK pareigūnai, netenkinę Pareiškėjo prašymo leisti

naudotis nešiojamuoju kompiuteriu, veikė vadovaudamiesi teisės aktų reikalavimais ir Pareiškėjo teisė pasinaudoti kompiuteriu, taip pat ir susipažinti su baudžiamosios bylos medžiaga, nebuvo pažeista.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundas dėl PPN - AK pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nepagrįstai Pareiškėjui draudžiant naudotis kompiuteriu, yra nepagrįstas.

16. BVK 183 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. Kalėjų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui (BVK 183 str. 3 d.). Taigi, specialusis įstatymas, reguliuojantis bausmių vykdymo ir atlikimo tvarką, sąlygas ir principus, – BVK, nustato privalomąją tvarką bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų bei sprendimų išankstiniam nagrinėjimui ne teismo tvarka.

Viešojo administravimo įstatyme numatyta, jog priimdami administracinį sprendimą viešojo administravimo subjektai privalo nurodyti teisinį ir faktinį pagrindimą ar kitokias administraciniam sprendimui įtakos turėjusias aplinkybes bei priimto sprendimo motyvus. Viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos, būtinai nurodant administracinio sprendimo apskundimo tvarką (šios pažymos 7, 8 punktai).

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas pasinaudodamas BVK jam suteikta teise su 2022-04-18 skundu kreipėsi į Kalėjų departamentą (KD gauta ir užregistruota 2022-04-28, Nr. 2G-1290) skųsdamas netenkinantį PPN-AK pateiktą 2022-04-07 atsakymą Nr. 7-1783 dėl nesuteikto leidimo naudotis nuosavu kompiuteriu.

Seimo kontrolieriui įvertinus Kalėjų departamento 2022-06-13 rašto Nr. 2S-1632 atsakymą nustatyta, kad Pareiškėjui buvo paaiškinta, jog šiuo metu Pareiškėjas atlieka bausmę paprastosios grupės sąlygomis ir asmeniniu kompiuteriu naudotis neturi teisės, bei nurodė, jog teisė susipažinti su baudžiamosios bylos medžiaga Pareiškėjui buvo ir yra sudaryta naudojantis kompiuterizuota nuteistųjų prieiga bendroje patalpose. KD taip pat Pareiškėją informavo, jog įvertinus PPN-AK administracijos pateiktą atsakymą Pareiškėjui, atsakymas pateiktas nepažeidžiant VAĮ nustatytų reikalavimų.

Seimo kontrolierė atkreipia dėmesį į tai, kad KD 2022-06-13 raštu Nr. 2S-1632 pateiktas atsakymas į Pareiškėjo 2022-04-18 skundą (KD gauta ir užregistruota 2022-04-28, Nr. 2G-1290), pateiktas pažeidžiant teisės aktuose nustatytą 20 darbo dienų terminą.

Atsižvelgiant į tai konstatuotina, jog KD pareigūnai nagrinėdami Pareiškėjo skundą pažeidė atsakymo pateikimo 20 darbo dienų terminą, kaip to reikalauja teisės aktai, todėl Skundas dėl KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su netinkamu skundo nagrinėjimu, kiek tai susiję su termino pažeidimu, pripažįstamas pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

17. Vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierė nusprendžia:

X skundą dėl PPN-AK ir KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), netinkamai reaguojant į badavimo paskelbimą, pripažinti pagrįstu.

18. Vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Seimo

kontrolierė nusprendžia:

X Skundą dėl PPN-AK pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nepagrįstai Pareiškėjui draudžiant naudotis kompiuteriu, atmesti.

19. Vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierė nusprendžia:

X skundą dėl KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su netinkamu skundo nagrinėjimu, kiek tai susiję su termino atsakymui pateikti pažeidimu, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

20. Vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 ir 17 punktais, Seimo kontrolierė **PPN-AK direktoriui rekomenduoja:**

20.1. išsiaiškinti priežastis, kodėl, Pareiškėjui paskelbus apie badavimą, laiku ir tinkamai nebuvo imtasi visų BVK 118 straipsnyje numatytų priemonių.

20.2. užtikrinti, kad nuteistiesiems paskelbus apie badavimą, pareigūnai laikytųsi BVK 118 straipsnyje nustatytų reikalavimų.

21. Vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Seimo kontrolierė **Kalėjų departamentui rekomenduoja:**

užtikrinti, kad atsakymai nuteistiesiems būtų rengiami laikantis teisės aktuose nustatytų terminų.

Primename, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierę Eriką Leonaitę pavaduojanti
Seimo kontrolierė

Milda Vainiutė